

KARTA PRZEDMIOTU**I. Dane podstawowe**

Nazwa przedmiotu	Stary Testament: Psalmy i Księgi Mądrościowe
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Old Testament: The Psalms and Wisdom Books
Kierunek studiów	Teologia kurs A (MSD Lublin)
Poziom studiów (I, II, jednolite magisterskie)	jednolite magisterskie
Forma studiów (stacjonarne, niestacjonarne)	stacjonarne
Dyscyplina	Nauki Teologiczne
Język wykładowy	polski

Koordinator przedmiotu/osoba odpowiedzialna	Ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk
---	----------------------------------

Forma zajęć (<i>katalog zamknięty ze słownika</i>)	Liczba godzin	semestr	Punkty ECTS
wykład	45	IX-X	5
konwersatorium			
ćwiczenia	15	IX	
laboratorium			
warsztaty			
seminarium			
proseminarium			
lektorat			
praktyki			
zajęcia terenowe			
pracownia dyplomowa			
translatorium			
wizyta studyjna			

Wymagania wstępne	W 1_Podstawowa wiedza na temat kanonu Biblii, charakteru i natchnienia Pisma Świętego oraz historii biblijnej zdobyta na roku I i II W 2_Wiedza na temat Pięcioksięgu i Ksiąg Historycznych zdobyta na roku III W 3_Wiedza na temat Ksiąg Prorockich zdobyta na roku IV
-------------------	---

II. Cele kształcenia dla przedmiotu

C1 Zapoznanie studenta z kontekstem literackim i historycznym Psalmów i Ksiąg Mądrościowych.
C2 Zapoznanie studenta z treścią i przesłaniem teologicznym Psalmów i Ksiąg Mądrościowych.
C3 Wyrobienie umiejętności interpretacji i analizy tekstów należących do Psalmów i Ksiąg Mądrościowych.

III. Efekty uczenia się dla przedmiotu wraz z odniesieniem do efektów kierunkowych

Symbol	Opis efektu przedmiotowego	Odniesienie do efektu kierunkowego
WIEDZA		
W_01	student ma pogłębioną wiedzę o specyfice przedmiotowej i metodologicznej lektury Psalmów i Ksiąg Mądrościowych, którą jest w stanie rozwijać i twórczo stosować w działalności profesjonalnej	T_W01
W_02	student ma uporządkowaną, pogłębioną, prowadzącą do specjalizacji, szczegółową wiedzę z zakresu Psalmów i Ksiąg Mądrościowych (znajomość treści ksiąg oraz teologii)	T_W05
W_03	student ma uporządkowaną, pogłębioną, prowadzącą do specjalizacji, szczegółową wiedzę z zakresu teologii biblijnej, w szczególności Psalmów i Ksiąg Mądrościowych	T_W06
UMIEJĘTNOŚCI		
U_01	student potrafi samodzielnie wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i integrować informacje zawarte w Psalmach i Księgach Mądrościowych oraz formułować na tej podstawie krytyczne sądy z wykorzystaniem wiedzy teologicznej	T_U01
U_02	student posiada umiejętności badawcze obejmujące analizę tekstów Psalmów i Ksiąg Mądrościowych, syntezę różnych idei i poglądów, dobór metod i konstruowanie narzędzi badawczych, opracowanie i prezentację wyników, pozwalające na oryginalne rozwiązywanie złożonych problemów	T_U02
U_03	student posiada umiejętność interpretowania podstawowych tekstów Psalmów i Ksiąg Mądrościowych z wykorzystaniem tekstów obcojęzycznych	T_U04
U_04	student posiada podstawową umiejętność uwzględniania w badaniach źródeł Psalmów i Ksiąg Mądrościowych tekstów w językach biblijnych	T_U19
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_01	student ma świadomość złożoności rzeczywistości i rozumie potrzebę interdyscyplinarnego podejścia do problemów zawartych w Psalmach i Księgach Mądrościowych	T_K05

IV. Opis przedmiotu/ treści programowe

<p>1. Miejsce literatury mądrościowej w kontekście literatury biblijnej. Mądrość Izraela w powiązaniu z wielkimi tematami teologicznymi Pięcioksięgu:</p> <p>Autorzy mądrościowi wobec teologii stworzenia i historii patriarchów w Księdze Rodzaju</p> <p>Autorzy mądrościowi wobec Exodusu, Przymierza, daru Prawa i wielkich dzieł Bożych wobec Izraela w Księdze Wyjścia</p> <p>Autorzy mądrościowi wobec ofiar i kult ludu Przymierza w Księdze Kapłańskiej</p> <p>Autorzy mądrościowi wobec motywu wędrówki i buntów Izraela na pustyni w Księdze Liczb</p>

<p>Autorzy mądrościowi wobec tematu ziemi obiecanej i Przymierze Mojżeszowego w Księdze Powtórzonego Prawa</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Cechy charakterystyczne literatury mądrościowej. 3. Księga Hioba: kwestie historyczno-literackie, teksty i teologia. 4. Księga Przysłów: kwestie historyczno-literackie, teksty i teologia. 5. Księga Pieśni nad Pieśniami: kwestie historyczno-literackie, teksty i teologia 6. Księga Koheleta: kwestie historyczno-literackie, teksty i teologia. 7. Mądrość Syracha: kwestie historyczno-literackie, teksty i teologia 8. Księga Mądrości: kwestie historyczno-literackie, teksty i teologia. 9. Psalmi: kwestie historyczno-literackie, kultowe zakorzenienie Psalmów i ich rola w życiu Izraela, teksty i teologia

V. Metody realizacji i weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody dydaktyczne (lista wyboru)	Metody weryfikacji (lista wyboru)	Sposoby dokumentacji (lista wyboru)
WIEDZA			
W_01	Wykład konwencjonalny, problemowy i konwersatoryjny	Egzamin, kolokwium częściowe	Protokół, ocenione kolokwium
W_02	Wykład konwencjonalny, problemowy i konwersatoryjny	Egzamin, kolokwium częściowe	Protokół, ocenione kolokwium
W_03	Wykład konwencjonalny, problemowy i konwersatoryjny	Egzamin, kolokwium częściowe	Protokół, ocenione kolokwium
UMIEJĘTNOŚCI			
U_01	Burza mózgów/giełda pomysłów, analiza tekstu	obserwacja, praca pisemna	Oceniony tekst pracy pisemnej, raport z obserwacji
U_02	Burza mózgów/giełda pomysłów, analiza tekstu	obserwacja, praca pisemna	Oceniony tekst pracy pisemnej, raport z obserwacji
U_03	Burza mózgów/giełda pomysłów, analiza tekstu	obserwacja, praca pisemna	Oceniony tekst pracy pisemnej, raport z obserwacji
U_04	Burza mózgów/giełda pomysłów, analiza tekstu	obserwacja, praca pisemna	Oceniony tekst pracy pisemnej, raport z obserwacji
KOMPETENCJE SPOŁECZNE			
K_01	Dyskusja, analiza tekstu	Obserwacja, obserwacja, praca pisemna	Oceniony tekst pracy pisemnej, raport z obserwacji

VI. Kryteria oceny, wagi

Ocena z wykładów: kolokwia cząstkowe (30%), prace pisemne (60%) i egzamin (10%) składające się na 100% oceny

Ocena z ćwiczeń: sprawdziany ze znajomości ksiąg sapiencjalnych (30%); kolokwia obejmujące znajomość lektur (30%); praca pisemna na zadany temat i jej zaprezentowanie (30%); zaangażowanie na zajęciach (obecność, przygotowanie, aktywność) – (10%)

VII. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności studenta	Liczba godzin
Liczba godzin kontaktowych z nauczycielem	60
Liczba godzin indywidualnej pracy studenta	65

VIII. Literatura

Literatura podstawowa
Komentarze do Psalmów i Literatury Mądrościowej z serii Nowy Komentarz Biblijny. Stary Testament (Edycja św. Pawła). Bonora, A., <i>Księga Koheleta</i> (Kraków 1997). Brzegowy, T., <i>Pisma mądrościowe Starego Testamentu</i> (Tarnów: Biblos 2007). Frankowski, J. (red.), <i>Wprowadzenie w myśli i wezwanie ksiąg biblijnych, tom 6: Mądrość starotestamentowego Izraela, oraz t. 8: Pieśni Izraela</i> (Warszawa: Wyd. UKSW 1999-2005). Iwański, D., <i>Hiob dla odważnych</i> (Pelplin 2015). Pikor, W., <i>Grzesznik na drodze nadziei (Ps 130)</i> , „Verbum Vitae” 9 (2006), s. 49-68 Ravasi G., <i>Psalmy. Cz. 1-2, 5</i> (Kraków: Salwator 2007). Ravasi, G., <i>Hiob</i> (Kraków: Salwator 2006.) Ravasi, G., <i>Kohelet</i> (Kraków: Salwator 2003). Ravasi, G., <i>Pieśń nad pieśniami</i> (Kraków: Salwator 2005). Rosik, M. (red), <i>Teologia Starego Testamentu, t. III: Księgi mądrościowe</i> (Wrocław 2011). Tronina, A., <i>Teologia Psalmów</i> (Lublin: RW KUL 1999). Witczyk, H., <i>Psalmy – dialog z Bogiem</i> (Katowice 1990).
Literatura uzupełniająca
Komentarze obcojęzyczne do Psalmów i Literatury Mądrościowej z serii Anchor Bible Commentaries. Bardski K., „Duchowa interpretacja Pieśni nad pieśniami w tradycji żydowskiej i chrześcijańskiej”, <i>CT</i> 78/4 (2008) 105-111. Borowski W., <i>Psalmy. Komentarz biblijno-ascetyczny</i> (Kraków: Wydawnictwo OO. Karmelitów Bosych 1983). Brzegowy T., „ <i>Miasto Boże</i> ” w <i>Psalmach</i> (Kraków: Polskie Towarzystwo Teologiczne 1989). Brzegowy T., „Krytyka tradycyjnej mądrości w Księdze Koheleta”, <i>ACr</i> 25 (1993) 21-42. Brzegowy T., „Ku dosłownej interpretacji Pieśni nad pieśniami”, <i>STV</i> 26/1 (1988) 67-95. Brzegowy, T., <i>Psalterz i Księga Lemantacji</i> (Tarnów: Biblos 2007).

- Chrostowski W., „Alegoryczne przedstawienie starości i śmierci w Koh 12,1-7”, *Duch i Oblubienica mówią: "Przyjdź". Księga pamiątkowa dla Ojca Profesora Augustyna Jankowskiego OSB w 85 rocznicę urodzin* (red. W. Chrostowski) (Warszawa: Vocatio 2001) 91-108.
- Crenshaw, J. L., *Old Testament Wisdom: An Introduction* (John Knox Press 1998).
- Eckmann, A., Łach, S., Tronina, A. (red.), *Obraz Boga w Psalterzu* (Lublin: RW KUL 1982)
- Jung C.G., *Odpowiedź Hiobowi* (Warszawa: Ethos 1995).
- Keel O., *Pieśń nad pieśniami. Biblijna pieśń o miłości* (Poznań: Zysk i S-ka 1997).
- Kręcidło J., „Portret mędrca w Księdze Przysłów 1,1-7”, *CT* 76/1 (2006) 5-25.
- Kudasiewicz J., „Bóg Oblubieńcem ludu wybranego treścią Pieśni nad pieśniami”, *Obraz Boga Ojca w kulturze* (red. M. Ołdakowska-Kuflowa, Urszula Małgorzata Mazurczak) (Lublin: RW KUL 2000) 13-35.
- Kudasiewicz J., „Styl antologiczny a alegoryczna interpretacja Pieśni nad Pieśniami”, *SW* 12 (1975) 407-418.
- Kuśmirek A., „Wzór cierpliwości i wytrwałości. Hiob w literaturze apokryficznej”, *STV* 45/1 (2007) 25-38.
- Martini C.M., *Modlimy się słowami psalmów. Pragnienie Boga* (Warszawa: Verbinum 2003).
- Martini C.M., *Wytrwaliście przy mnie w moich przeciwnościach. Rozważania o Hiobie* (Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy 1993).
- Mitzner, P., Szczepan-Wojnarska, A.M., *Hiob biblijny. Hiob obecny w kulturze* (Warszawa: Wyd. UKSW 2010).
- Münnich M., „Schemat starożytnej lamentacji bliskowschodniej na przykładzie babilońskiego poematu "Będę chwalił Pana mądrości" oraz 30. rozdziału Księgi Joba”, *ZNKUL* 43 (1999) s. 3-13.
- Murphy, R. E., *Wisdom Literature* (Eerdmans 1981).
- Piwowar, A., *Marność życia ludzkiego w Księdze Koheleeta?*, *Verbum Vitae* 24 (2013) 39-72.
- Piwowar, A., *Słowo Boże jedynym źródłem najwyższej i doskonałej prawdy (Prz 30,1-6)*, *Verbum Vitae* 13 (2008) 53-86.
- Ponیزی B., „Księga Mądrości jako świadectwo spotkania świata semickiego i greckiego”, *PzST* 21 (2007) 21-42.
- Ponیزی B., „Reinterpretacja opowiadania o wyjściu Izraela z Egiptu w Księdze Mądrości”, *RBL* 35/1 (1982) 27-35.
- Ponیزی B., *Księga Mądrości. Od egzegezy do teologii* (Poznań: 2000).
- Popielewski W., „Zawierzyć życie Bogu - wiara Hioba i Koheleeta”, *VV* 3 (2004) 53-72.
- Popielewski, W. *Nauczyciel mądrości i wychowawca – mądrościowy wzorzec ojca*, *Verbum Vitae* 20 (2011) 93-112.
- Potocki, S., *Rady Mądrości. Przewodnik po mądrościowej literaturze Starego Testamentu* (Lublin 1993).
- Rosik M., „Alegoryczna interpretacja "Pieśni nad Pieśniami" w judaizmie do czasów redakcji Targumu tej Księgi”, *ŚwidST* 7 (2010) 295-306.
- Rosłon J.W.L., *Zammeru Maskil. Filologiczny komentarz do Księgi Psalmów ze słownikiem hebrajsko-polskim i tacińskim oraz konkordancją i zarysem reguł gramatycznych* (Warszawa: ATK 1985).
- Schreiner S., „Buntownik pełen bojaźni Bożej, czyli jak rabini objaśniali pobożność Hioba”, *CT* 64/1 5-15.
- Synowic, J., *Wprowadzenie do Księgi psalmów* (Kraków 1996).
- Synowiec, J., *Mędrcy Izraela, ich pisma i nauka* (Kraków 1990).
- Tronina A., *Teologia Psalmów* (Lublin 1995),
- Tronina A., „Księga Hioba: spór o istotę teologii”, *ZNSBP* 7 (2010) 315-331.

- Tronina A., „Władza Boga nad światem a ład moralny według Księgi Hioba”, *VV* 7 (2008) 57-70.
- Tronina, A., „Obietnice a eschatologia. Odpłata indywidualna w Psalmach”, *Materiały pomocnicze do wykładów z biblistyki* (red. Lech Stachowiak, Ryszard Rubinkiewicz) (Lublin: RW KUL 1987) 51-58.
- Tronina, A., „Psalmy "eucharystyczne": today”, *RBL* 41/4 (1988) 286-299.
- Warzecha J., „Personifikacja słowa i mądrości jako przygotowanie Wcielenia”, *CT* 70/4 (2000) 21-35.
- Witczyk H., „*Pokorny wołał i Pan go wysłuchał*” (Ps 34, 7a). *Model komunikacji diafanicznej w Psalmach* (Lublin: RW KUL 1997).
- Witczyk H., „Powrót do Boga i wspólnoty. Zadośćuczynienie za grzechy według Deutero-Izajasza i Księgi Psalmów”, *RBL* 50/2 (1997) 86-104.
- Witczyk H., *Teofania w Psalmach* (Kraków: Polskie Towarzystwo Teologiczne 1985).
- Wolff, H., *An Introduction to the Old Testament Poetic Books* (Moody Press 1988).